

ERE WIE ERE TOEKOMT

GRAVEN VAN OORLOGS-
SLACHTOFFERS EN
VERZETSLEIDERS TE
HOOGVEEN

Albert Metselaar

©Albert Metselaar, Hoogeveen 2025 albertmetselaar@home.nl

(Namen, geboortedata, adres, werk, partner en rol in de oorlog:)

--**Albert van Alderen**, geb. 26-9-1892. Timmerman-aannemer. Hoofdstraat 129. Hij was getrouwd met Jantje Koster. Ze hadden enkele Joodse kinderen in huis, waarvoor hen de Yad Vashem onderscheiding werd uitgereikt. Zelf hadden ze geen kinderen. Er werd een tiental gezinnen in de regio gevonden, waar ook Joodse kinderen werden ondergebracht. Hij was Interprovinciaal Leider van de LO voor de drie noordelijke provincies en namens hen zittend in de TOP, het centrale landelijke overleg van de LO. Het verzet deed op 29 mei 1945 een schrijven uitgaan waarin hij werd genoemd als lid van de Vertrouwensraad Illegaliteit, bedoeld om actief te zijn rondom de zuiveringen. Beheerder van het bonnendepot van de LO te Hoogeveen en daarmee verantwoordelijk voor alle onderduikers in het hele District van de LO. Leidend in de pilotenhulp in Hoogeveen en omgeving, samen met zijn neef: Na de bevrijding waarnemend hoofd van de POD, Politieke Opsporings Dienst.

Graf 5579 op de begraafplaats op de westzijde van de Zuiderweg.

Johannes 'Jos' van Alderen, geb. 18-1-1909. Schutstraat 179. Houthandelaar. Gehuwd met Wilhelmina Ekhart. Chef Staf van de OD, onder Districts Commandant Machiel Rombout en Districts Commandant van de OD, na het onderduiken van Rombout (mei 1943). Tevens waarnemend Gewestelijk Commandant van de OD vanaf augustus 1944. Chef Staf van de Binnenlandse Strijdkrachten en waarnemend Gewestelijk Commandant onder Harm Ketelaar. Vervolgens leidde hij het provinciale ontwikkelingsbureau van de BS. Samen met Albert van Alderen leidend in de pilotenhulp in Hoogeveen en omgeving. Ze hadden tevens een overstijgende leidende rol voor de LO van Hoogeveen. Hoofd van de arrestatieploeg van de POD van Hoogeveen. Verzetsnamen: Jos van Holten of Java. Op het terrein van de houtloods van Johannes en zijn vader Roelof zat maandenlang het bonnendepot van de illegaliteit van Hoogeveen.

Graf 3392 op de begraafplaats op de westzijde van de Zuiderweg.

--**Adriaan Baas**. Geb. 29-5-1913, Nieuw- en St.Joosland. Onderwijzer aan de Gereformeerde school in het Haagje. Kanaalweg 18. Gehuwd met Paulina Neeltje Baas-Marijs. Volgens LO-leider Freek de Jonge was hij hooguit zijdelings bij het verzet betrokken, misschien. Wel duidelijk anti-Duits en liet dat in de klas ook merken, met gevolg dat hij erover verhoord is. Zijn weduwe gaf onderdak aan onderduikers. Na dodelijke acties van het verzet door de NSB-leider van Hoogeveen op een lijstje gezet van op te pakken Hoogeveeners. Hij is geëxecuteerd op 1 augustus 1943 als represaille, in het Spaarbankbos.

Graf 0234 van de begraafplaats op de westzijde van de Zuiderweg.

--**Klaas Blokzijl**, geb. 2-3-1887, alias 'de Snelle'. Hoogeveense Vaart 57, Nieuweroord. Arbeider, voorzitter, secretaris en/of bestuurslid van verschillende plaatselijke en overstijgende verenigingen, bijvoorbeeld: Opbouw Drenthe, van de plaatselijke NVV-landarbeidersbond, van de plaatselijke SDAP, van het Crisiscomité, van het plaatselijke Groene Kruis en van de Veilingvereniging. Overtuigd voorstander van ontwapening en van het 'gebroken geweertje'. Gehuwd met **Trijntje Pastoor**, geb. 30-12-1891, actief in de vrouwenemancipatie en de Nieuw Malthusiaanse Bond. De naam 'Moeder Triene' kreeg ze als erenaam van alle mensen die ze hielp, omdat ze zich opstelde als moeder van het verzet, voor alle vluchtelingen die aanklopten. Klaas was raadslid voor de SDAP. In de oorlog kwamen via zoon Berend onderduikers uit Amsterdam binnen, Joods en anders, en via zoon Aaldert volop bonkaarten

e.d. om de gastgezinnen daarvan te ondersteunen. Zo ontstond via Klaas in de hele gemeente Hoogeveen en daarbuiten een netwerk van SDAP-verzet, dat verbonden werd door het blad 'De Waarheid', en zwaar naar de Communistische kant hing. De woning van Klaas en Trijntje was het onderduikadres van Henk Goudkuil, de coördinator voor Noord Nederland van het verzet van de CPN. Door de vele sterk linkse SDAP'ers en CPN'ers die ze in het gebied brachten, werd in de oorlog de voedingsbodem gelegd voor de CPN, zoals die na de oorlog in de gemeente Hoogeveen werd opgericht. Het zogenaamde 'Geert van Eck-effect', wat inhoudt dat mensen lokaal geheel anders stemmen dan landelijk, brak de Hoogeveense politiek en legde de bodem voor de Boerenpartij en Gemeentebelangen.

Graf 4183 en 4184 van de begraafplaats op de westzijde van de Zuiderweg.

--**Hans de Boer**, geb. 22-10-1919, Sleen. Broer van Anne. Hoofdstraat 178, na 3 oktober 1941 Hoofdstraat 174 en vanaf 21 oktober 1942 aan boord van de drijvende winkel. Na een inval in de winkel van De Boer aan de Hoofdstraat, 13 januari 1945, als politieke gevangene naar een kamp in Duitsland gestuurd. Hij komt voor op een lijst van politieke gevangenen van burgemeester Tjalma, gedateerd 16 juli 1945. Het ging om mensen die terug gekomen waren uit Duitsland. Koopman, gehuwd 21 oktober 1942 met winkelfuffrouw Lamberta Seijertje Dina Bakker. Christelijk Gereformeerd. Na de oorlog lid van de vereniging van oud-verzetssmensen te Hoogeveen.

Graf 3705-3706 van de begraafplaats op de westzijde van de Zuiderweg.

--**Jan Bork**, geb. 21-4-1897. Van Echtenstraat 88. Boekhouder en boekhandelaar, schrijvend voor en redacteur van de Hoogeveensche Courant. Hij was later directeur van de firma C. Pet, boekhandel, Hoogeveensche Courant en drukkerij. Gehuwd met schippersdochter Wubbina Booij. Medewerker van de LO van Hoogeveen, en als zodanig opgenomen in de lijst van leidinggevende personen van Jan Naber. Hij was bekend met alles wat illegaal drukwerk nodig had, maar durfde het niet aan om bij zijn eigen baas Pet in te breken, toen de LO met NSB-burgemeester Veldhuis in een soort zegeltjes- en controlestrijd verwickeld was. Dit kwam alsnog goed, toen Hendrik Kroezen van Pet daar wel in durfde te breken. Na de bevrijding lid van de Commissie van Vooronderzoek van de POD. Nederlands Hervormd. Jan Naber was één van zijn onderduikers.

Graf 3527 en 3528 van de begraafplaats op de westzijde van de Zuiderweg.

--**Gerrit Coelingh**, geb. 11-6-1918, Hoogeveen. Ongehuwd, maar wel verloofd, en in die periode wonend te Baarn, Lage Vuursche 9. Toegetreden aldaar tot het gewapende verzet, al voor de bevrijding, als lid van de Binnenlandse Strijdkrachten te Baarn. In april 1945 ondergedoken te Hoogeveen. Het ouderlijke adres: Hoofdstraat 212. Hij ging op maandagmiddag, tezamen met zijn zwager Tammo Leistra, gewapend met een revolver naar de Wijsterseweg, om zich bij de Franse SAS-parachutisten aan te sluiten en kwam daar dus bewust voor gewapend verzet. Toen het daar mis ging verstopte hij de wapens in de woning van Jan Strijker (Wijsterseweg 15) en kroop weg in het schuilgat aldaar, samen met Leistra, Veldman en Dijkema. Hij werd bij de groep van 6 partizanen geplaatst. Mensen die bewust hadden meegestreden met de Fransen. Zijn grafsteen maakt duidelijk dat hij stierf als lid van de Binnenlandse Strijdkrachten. Geëxecuteerd te Spier.

Graf 0246 van de begraafplaats op de westzijde van de Zuiderweg.

--**Lambert Daling**, geb. 3-6-1913, gehuwd met Jentina Maria Sieders. Boeren gezin. Gereformeerd, sinds 28 juli 1938 wonend in het pand Molenhoek 11 te Pesse, en van daar vertrokken per 13 september 1945. Hij kwam van en vertrok naar Smilde. Lambert was leider van de LO te Pesse, aanvankelijk in samenwerking met ds. Ypma, die de oprichtingsvergadering leidde. Hij ving ook een geallieerde vlieger op, die hij onderbracht bij de neven Van Aalderen. In verband met het opvangen van Joodse vluchtelingen ontving het gezin een Yad Vashem-onderscheiding. Uiteindelijk kwam hij weer in Hoogeveen terecht.

Graf 2587 van de begraafplaats op de westzijde van de Zuiderweg.

--**Jan Dekker**, geb. 22-5-1921, Warmond. Zuivel technicus (analist) bij de zuivelfabriek. Oranjestraat 11. Toen hij naar Duitsland moest in verband met de Arbeids-einsatz (verplichte tewerkstelling) dook hij onder bij zijn verloofde te Nieuweroord. Landwachters deden een inval bij zijn ouders, vonden hem niet, arresteerden vader en diens aanstaande schoonzoon, gingen vervolgens naar de boerderij van Jan's verloofde en dreigden die in brand te steken. Jan kwam tevoorschijn. Vader werd losgelaten. Jan werd naar het Huis van Bewaring in Assen overgebracht. Hij werd op 8 maart 1945 geëxecuteerd bij Woeste Hoeve als represaille voor de aanslag op de SS'er Rauter. Jan maakte zelf springstoffen. Verloofd met E.J. 'Kea' Stukje.

Graf 0211 van de begraafplaats op de westzijde van de Zuiderweg.

--**Reinder Eikelboom**, geb. 19-6-1889, schutstraat 58. Bakker. Gehuwd met Femmijge Reinders. Actief betrokken bij het werk van de LO en via zijn bakkerij aan de voeding van vluchtelingen. Hij werd uiteindelijk opgepakt en kwam in een kamp in Duitsland terecht. Na de bevrijding was hij zo ziek, dat hij er nooit weer bovenop is gekomen. Hij overleed 13 augustus 1947 als oorlogs- en verzetsslachtoffer, met een zogenaamd causaal verband. Zijn dood was te wijten aan de oorlog. Hij was in een KP-rol betrokken bij de aanslag op het arbeidsbureau te Hoogeveen, toen een deel van de LO ter plaatse zich opstelde als Knokploeg.

Graf 0485 van de begraafplaats op de westzijde van de Zuiderweg.

--**Margaretha Gort** Geb. 1-8-1928, stierf 9-4-1944. Ze was de dochter van schipper Gerrit Gort uit Hoogeveen en Jantje Bork. Ze werd dodelijk getroffen bij een beschieting in Coevorden, op 2e Paasdag '44. Een familielid van Margaretha Gort vertelde: *"Het was een mooie Paaszondag, die 9e april 1944. De familie maakte zich op om naar de kerk te gaan. Vader Gort was reeds buiten. Aan boord bevonden zich moeder Gort, haar zoon Aaldert, logé neef Harm Uiterwijk Winkel uit Hoogeveen, dochter Alie, haar vriendin Alie Gruppen en dochter Margaretha. Plotseling kwamen vliegtuigen aangevlogen, die begonnen te schieten op de 'Drie Gebroeders'. Een drama voltrok zich. Margaretha was op slag dood. Neef Harm was zwaar gewond en Alie Gruppen werd in haar been getroffen. Harm Uiterwijk Winkel heeft het overleefd, maar is meerdere malen geopereerd in een hospitaal in Utrecht."*

Graf 0119 van de begraafplaats op de westzijde van de Zuiderweg.

--**Lambertus Gerard 'Bertus' Hindriksen**, Hendriksen genoemd, geb. 23-2-1921. Accountantskantoorbediende. Nederlands Hervormd. Werkte nauw samen met Albert Rozeman en Albert van Aalderen. Hij kwam voor de oorlog al thuis bij Johannes Post. Hij smokkelde bonkaarten in zijn accordeon, stevast 'harmonica' genoemd. Het ging om een accordeon van het merk Hohner, die hij vervoerde in een bijbehorende koffer. De bonkaarten zaten in de balg. Het instrument is geschonken aan het Verzetsmuseum te Amsterdam. Hoofdstraat 135. In het overzicht over de

leiding van de LO te Hoogeveen wordt hij gezien als lid van de kern ervan. Na de oorlog gehuwd met Hilke Jansen.

Graf 6421-6422 van de begraafplaats op de westzijde van de Zuiderweg.

--**Frederik 'Freek', de Jonge**, geb. 27-12-1915, Kantoorbediende, Wilhelminaplein 19. Ongehuwd, verloofd met Tinie Keep. Eén van de leiders van de LO te Hoogeveen en door zijn uitgebreide rapportage één van de belangrijkste ooggetuigen over het doen en laten van de LO ter plaatse. Lid van de Districts Staf van District Hoogeveen van de OD. Beheerder van het bonnendepot van de LO te Hoogeveen. Na de bevrijding was hij leider van het LO-bureau te Hoogeveen, dat voormalige onderduikers van identiteitskaarten voorzag. Hij was lid van de Commissie van Vooronderzoek van de POD, de Politieke Opsporings Dienst. Tevens was hij in de beginperiode van de Stichting 1940-1945 daarin actief. Hij moest ermee stoppen vanwege terugkerende TBC en kwalen, opgelopen door zware mishandeling. Voor de oorlog leek dit onder controle te zijn, in de oorlog is door al zijn illegale werk zijn lichaam weer zodanig ontregeld, dat het terugkeerde en hem fataal werd. Daarbij speelde ook dat hij tijdens een nachtelijke tocht om bonkaarten te bezorgen bij de familie Flokstra met de kolven van geweren in elkaar werd geslagen. Gereformeerd. Overigens was hij een deel van de oorlog ondergedoken bij zijn broer Jan, Van Echtenstraat 6. Hij overleed 9 oktober 1949 in het ziekenhuis in Groningen. Zijn uitvaart was een reünie van oud-verzetslieden, die hem samen naar het graf begeleidde. Jaarlijks lopen we langs zijn graf, als we na afloop van de herdenking nog over de begraafplaats wandelen.

Graf 0657 van de begraafplaats op de westzijde van de Zuiderweg.

--**Geert de Jonge**, geb. 19-5-1902, Beilen. Onverwant aan de andere hier genoemde de 'De Jonges'. Pesserstraat 6. Architect. Gehuwd met Aaltje Reina Homan, d.v. Lammert Homan van Hotel Homan. Ze kwamen per 12 november 1928 in de gemeente Hoogeveen wonen, vanuit Beilen. Ze waren niet getrouwd, op 27 oktober. Hun adres: Pesserstraat 6. Geert was opperbrandmeester c.q. algemeen commandant van de brandweer in de gemeente Hoogeveen, inclusief de kleine korpsen in de buitengebieden. Hij deed zijn best om geblust te krijgen wat nodig was, en te laat te komen of traag te blussen, schade te laten optreden, waar gesaboteerd kon worden. Gearresteerd 16 januari 1944. Geert was als politieke gevangene opgesloten in een Duits kamp. Hij kwam in Buchenwalde terecht, waar hij door de Amerikanen werd bevrijd. Op 13 mei 1945 kwam hij ziek thuis. Hij komt voor op een lijst van politieke gevangenen van burgemeester Tjalma, gedateerd 16 juli 1945. Het ging om mensen die terug gekomen waren uit Duitsland. Remonstrants. Toen in januari 1949 het proces werd gevoerd tegen Harm Steenberg, een landwachter die bij zijn arrestatie was betrokken, was hij nog steeds niet geheel hersteld van de ontberingen in de kampen.

Graf 0068 en 0069 van de begraafplaats op de westzijde van de Zuiderweg.

--**Roelof Koops**, geb. 28-3-1917. Wolfsbosstraat 61. Landbouwer en werkzaam op de zuivelfabriek. Gehuwd met Elsie Pol. Geëxecuteerd en gevonden op de morgen van 11 oktober 1944, aan de weg van Pesse naar Nuij. De Nederlandse SS was toen net in de gemeente Hoogeveen gehuisvest, werd beschoten, en wilde een daad stellen, ter afschrikking. Roelof stond bekend als anti-Duits, vanwege opmerkingen die hij maakte op de zuivelfabriek tegen enkele pro-Duitse vrouwen. Net voor zijn dood had tevens nog een Duitser geprobeerd om bij hem onder te duiken en zo informatie aan hem te ontfutselen. Hij leek een geschikt persoon ter executie.

Graf 0165 van de begraafplaats op de westzijde van de Zuiderweg.

--**Hendrik Kroesen**, geb. 11-10-1893. Kanaalweg 107. Gehuwd met Lummigje Stoter. Letterzetter. Hij werd in 1929 lid van de Raad van Hoogeveen voor de SDAP. In 1939 werd hij wethouder van Hoogeveen voor deze partij. Hij nam ontslag uit het college op 19 oktober 1959, na 30 jaar besturen en 20 jaar wethouderschap. In het verzet was hij actief binnen de eigen SDAP-lijn, samen met Klaas Blokzijl. Er was via hem nauwe samenwerking met de LO, waar hij ook in meewerkte, onder meer bij het plegen van een inbraak om aan zetwerk en papier te komen voor het vervalsen van papieren om distributiebonnen te kunnen krijgen. Daarbij speelde hij een fundamentele rol in de voedsel- en kledingvoorziening van de hulp aan onderduikers in het algemeen, omdat zonder deze fraude alle onderduikers in de problemen zouden komen. Hij verspreidde als medewerker van de LO samen met Jacob Strijker regelmatig 250 exemplaren van Vrij Nederland. Zijn SDAP-lijn ving ook Joodse onderduikers op, uit vooral de zeer linkse hoek van de SDAP, en legde zo samen met Klaas Blokzijl het fundament onder een nieuwe politiek, een lokale politiek. Een Yad Vashem-onderscheiding heeft hij voor zijn onderduikerswerk nooit gehad.

Graf 5647 van de begraafplaats op de westkant van de Zuiderweg.

--**Wiendelt de Lange**, geb. 17-1-1916. Controleur distributie van oliën bij Twentol. Hij kwam uit Hoogeveen, waar hij van 8 september 1940 tot 17 juli 1940 op het adres Van Echtenstraat 11a woonde, woonde daarna enige tijd in Zwolle en sinds 16 maart 1942 weer te Hoogeveen, Schutstraat 60. Vanaf 11 mei 1942 werd dit Zuiderweg 7. Hij was 12 maart 1942 te Almelo getrouwd met Johanna Harmina Spoelder. Per 1 juli 1944 waren ze overgeschreven naar Reggestraat 20 te Almelo en vanaf 20 juni 1945 was het adres weer Zuiderweg 7 te Hoogeveen. Mogelijk was het adres in Almelo een schijnadres, om de SD te misleiden. Gereformeerd. Wiendelt had geen militaire ervaring. Wiendelt was van december 1944 tot de bevrijding deel van de driehoofdige leiding van de LO van de plaats Hoogeveen en had daarbij als taak de zorg voor de contacten met het Nationaal Steun Fonds, dat zorgde voor financiering van het verzet. Actief als pelotonscommandant van groep A van de BS. Na de bevrijding lid van de Commissie van Vooronderzoek van de POD, de Politieke Opsporingsdienst.

Graf 1620 van de begraafplaats op de westzijde van de Zuiderweg.

--**Hendrik Lenten**, geb. 20-1-1894. Aanvankelijk schipper, wonend aan boord, later brandstofhandelaar, wonend Schutstraat 115. Getrouwd met Geertje Kikkert. Hij was als politieke gevangene opgesloten in een Duits kamp. Hij komt voor op een lijst van politieke gevangenen van burgemeester Tjalma, gedateerd 16 juli 1945. Het ging om mensen die terug gekomen waren uit Duitsland. Lid van de vereniging van oud-verzetssmensen van Hoogeveen. Gereformeerd.

Graf 5103 van de begraafplaats op de westkant van de Zuiderweg.

--**Hendrik Lip**, geb. 16-4-1911. Kanaalweg 60. Tijdens de meidagen van 1940 bij het 19 RI, als korporaal. Actief in de gevechten bij de Grebbeberg. Hij kreeg een schotwond door de hand, en miste daardoor een vinger, de pink van zijn rechterhand. Kwam op in het gebied van de territoriale bevelhebber Overijssel 2-1-43 RI en is dan ook van eenheid gewisseld. Timmermanaannemer, gehuwd met Wubbigje Zomer. Hij had later een leidende rol in de LO van Hoogeveen en omstreken, als beheerder van het bonnendepot, waarin ook andere illegale en te vervalsen papieren waren ondergebracht. In 1944 stelde hij voor de Binnenlandse Strijdkrachten een stoottroep samen uit hem vertrouwde personen, die samenwerkten met het

Hoogeveense verzet. Na de bevrijding lid van de afdeling recherche van de Politieke Opsporings Dienst (POD).

Graf 1226 op de begraafplaats op de westzijde van de Zuiderweg.

--**Johannes Mulder**, geb. 9-10-1887, Amsterdam. Notaris te Hoogeveen. Hoofdstraat 3. Gehuwd met Alida Anna van Tulp. Eén van de vooraanstaande bestuurders bij diverse organisaties in Hoogeveen, waaronder voorzitter van de Christelijke HBS en de afdeling te Hoogeveen van de Vereniging Luchtbescherming. Persoonlijk bevriend met burgemeester Tjalma. Niet betrokken bij het georganiseerde verzet. Na dodelijke acties van het verzet door de NSB-leider van Hoogeveen op een lijstje gezet van op te pakken Hoogeveeners. Geëxecuteerd op 1 augustus 1943 als represaille, in het Spaarbankbos, voor een actie te Nieuw-Schoonebeek.

Graf 0235 van de begraafplaats op de westzijde van de Zuiderweg.

--**Jan Naber, "Nico de Roo"**, geb. 20-2-1923, Schutstraat 23. Vanaf mei 1942 was hij actief bij het achteroverdrukken van bonkaarten, als vaste medewerker van het Distributie Kantoor van Hoogeveen. Hij verspreidde illegale lectuur, deed aan spionage en vervolgens werd hij samen met Albert Rozeman, "Victor", een KP-duo. Ze werkten samen met Johannes Post, werkten mee bij de KP-Meppel, waren betrokken bij een tiental overvallen op Distributie Kantoren en waren betrokken bij alles wat maar illegaal was. In de tweede helft van 1944 sloot hij zich aan bij de Binnenlandse Strijdkrachten. Hij werd Commandant Zuid. Verloofd met verzetsvrouw Jannie Raak, zus van Henk Raak. Jan en zijn echtgenote Jannie Naber-Raak zijn verongelukt op 29 juli 1957, om ongeveer 9.15 uur, bij Orvelte, op de weg van Beilen naar Emmen. Jannie Raak, actief in het verduisteren van distributiebonnen op het Distributie Kantoor en actief in de LO bij het verlenen van hulp aan onderduikers, rust naast hem.

Graf 1438 en 1439 van de begraafplaats op de westkant van de Zuiderweg.

--**Jannie Naber-Raak**, geb. 5-7-1922. Zus van Hendrik Raak. Ze werkte op het Distributie Kantoor te Hoogeveen en was met haar verloofde Jan Naber, de latere KP'er, zeer actief in het verduisteren van bonkaarten. Daarbij zorgde ze ook voor de illegale verspreiding ervan. Ze werkte ook voor de LO en de KP als koerierster en werd beschouwd als deel van de plaatselijke leiding, in tegenstelling tot andere koeriersters. Hervormd. Je verloofde bij het verzet betrekken was ook niet vanzelfsprekend. De verloofde van Albert Jan Rozeman verklaarde bijvoorbeeld dat hij haar er bewust buiten hield. Maar Jannie was net zo fanatiek als Jan, als het ging om verduisteren. Na de oorlog zijn Jan Naber en Jannie getrouwd. Ze stierven 29 juli 1957 ten gevolge van een noodlottig autoongeval.

Graf 1438-1439 op de westzijde van de begraafplaats aan de Zuiderweg.

--**Johannes Neutel**, geb. 14-8-1895. Schutstraat 204. Dat was waar nu de oprit naar de A28 is, op de westzijde van de snelweg, aan het begin van De Weide. Landbouwer. Gehuwd met Grietje Kikkert. Bij hen thuis hield het gewapende verzet vergaderingen, die leidden tot een serie overvallen en brandstichtingen, in de zomer van 1943. Als politieke gevangene weggevoerd naar een kamp in Duitsland. Hij verbleef op Borkum. Hij komt voor op een lijst van politieke gevangenen van burgemeester Tjalma, gedateerd 16 juli 1945. Het ging om mensen die terug gekomen waren uit Duitsland. Gereformeerd.

Graf 1052 en 1053 van de begraafplaats op de westkant van de Zuiderweg.

--**Mintinus Pol**, Geb. 25 mei 1916 als zoon van Daniël Pol en Hendrikje Koopman. Hij woonde bij zijn ouders te Noord. Vervolgens dook hij onder aan de Wijsterseweg, om tewerkstelling in Duitsland te ontlopen. Hij was verloofd met Margje Scholing, een dochter van de in hun woning doodgeschoten en zwaar gewond geraakte Arend Scholing en Margje Scholing-Duinkerken. Hij nam niet deel aan de strijd tussen de Franse SAS-troepen en de Duitsers, aan de Wijsterseweg. Toen de strijd ontbrandde was hij met zijn verloofde in een sloot gekropen, dichtbij de woning van de familie Scholing. Zo lagen ze veilig voor de rondvliegende kogels. Geëxecuteerd te Spier.

Graf 0250 van de begraafplaats op de westzijde van de Zuiderweg.

--**Arjen "Arie" Plantinga**, geb. 21-5-1906. Stoffeerder. Van Echtenstraat 62. Koster van de Christelijk Gereformeerde Kerk. Gehuwd met Annigje Hoorn. Hij was een van de leidinggevendsten van de LO van Hoogeveen. Gearresteerd in de nacht van 10 op 11 mei 1944. Gevangenschap, mishandeling, wegvoeren naar een Duits kamp en de daar doorstane behandeling hebben hem zodanig geknakt, dat hij er nooit meer goed overheen is gekomen. Hij overleed op 25 juni 1953.

Graf 0986 van de begraafplaats op de westzijde van de Zuiderweg.

--**Gerrit Reinders**, geb. 2-6-1904, schipperszoon. Bentinckslaan 57. Gehuwd met Hilligje Koster. Notarisklerk op het kantoor van notaris Johannes Mulder. Het verzet deed op 29 mei 1945 een schrijven uitgaan waarin hij werd genoemd als lid van de Vertrouwensraad Illegaliteit, bedoeld om actief te zijn rondom de zuiveringen. Gerrit hoorde bij de oude kern van de LO, de eerste groep die in Hoogeveen de plaatselijke organisatie opzette en deed functioneren. Opgepakt door de Duitsers. Hij komt voor op een lijst van politieke gevangenen van burgemeester Tjalma, gedateerd 16 juli 1945. Het ging om mensen die terug gekomen waren uit Duitsland. Bijzonder is dat hij in een naoorlogse verklaring geen melding maakte van verzet door notaris Mulder, terwijl ook Freek de Jonge de notaris niet kende als verzetsman. Diens verzetsrol kunnen we dan ook zien als naoorlogse invulling. Gerrit was na de bevrijding lid van de Commissie van Vooronderzoek van de POD, de Politieke Opsporings Dienst. Nederlands Hervormd.

Graf 2088-2089 van de begraafplaats op de westzijde van de Zuiderweg.

--**Jan Renema**, geb. 2-4-1898. Noord 211. Hoofd van de Nederlands Hervormde lagere school, bij zijn woning. Hij was aan de Hervormde zijde leidend figuur van de LO in Noordscheschut en omgeving, bijgestaan door zijn onderwijzend personeel. Gehuwd met **Alberdina Seinen**. Nederlands Hervormd. Samen kregen ze voor hun werk voor de Joodse vluchtelingen een Yad-Vashem-onderscheiding.

Graf 3226-3227 van de begraafplaats op de westkant van de Zuiderweg.

--**Harmanus Schipper**, geb. 13-8-1909, Steenwijkerwold. Tandarts te Hoogeveen. Hoofdstraat 11. Gehuwd met Murkje Jacomina Trijntje Wildschut. Lid van de Districts Staf van District Hoogeveen van de OD. Gastadres van een onderduiker, betrokken bij een geheime zender, op het eind van de oorlog. Verraden. Geëxecuteerd 8 maart 1945 bij Woeste Hoeve, Apeldoorn, als represaille als gevolg van de aanslag op Rauter, leider van de SS in Nederland.

Graf 0210 van de begraafplaats op de westzijde van de Zuiderweg.

--**Familiegraf Scholing. Arend Scholing**, geb. 9-8-1889, was gehuwd met **Margje Duinkerken**, geb. 26-7-1889. Ze woonden aan de Wijsterseweg. Direct na het ge-

vecht tussen de Franse SAS-parachutisten en de Duitse troepen moesten de mensen uit hun huizen komen. Omdat ze dat niet deden, werd vermoed dat hun woning nog in handen van de Franse troepen was. De Duitsers drongen binnen en schoten eerst, waarbij Arend direct overleed, 9 april 1945. Margje overleed 5 dagen later, op 14 april 1945 in het ziekenhuis Bethesda. Zoon **Dirk Scholing**, geb. 2-10-1918, was ook in huis en werd dodelijk in zijn borst getroffen. Zoon **Gezinus Scholing**, geb. 24-7-1930, werd in zijn arm getroffen en overleed ter plaatse door bloedverlies. Zoon **Arend Jan Scholing**, geb. 1-1-1928, hoorde bij degenen die naar Spier werden vervoerd. Hij werd daar geëxecuteerd.

Graven 0240-0242 van de begraafplaats op de westzijde van de Zuiderweg.

--**Jacob Strijker**. Geb. 23-3-1920, Emmen. Schutstraat 89. Gehuwd op 30 mei 1945 met Jantina Adriana Faber, administratrice, werkzaam op de Ambachtsschool. Vanaf toen woonde hij op Van Echtenstraat 90. Jacob was werkzaam als ambtenaar op het Rijkskolombureau en was een van de mensen die op het eind van de oorlog de leiding van de LO-Hoogeveen overnam van Freek de Jonge. Actief met falsificaties. Lid van de BS van Hoogeveen. Na de bevrijding was hij opsporingsambtenaar van de Politieke Opsporings Dienst (POD) en aldaar lid van de Commissie van Vooronderzoek.

Graf 1183, Nieuwe Begraafplaats Hoogeveen, Zuiderweg 1, west. Graven 1980.

--**Pieter Cornelis Marinus van der Velde**, geb. 23-4-1897, Vlissingen. Pesserstraat 1. Arts/directeur van ziekenhuis Bethesda. Gehuwd met Ida Johanna Nebbeling. Betrokken bij het artsenvetzet en regionaal coördinator daarvan. Bethesda zette zich onder zijn leiding volop in voor vluchtelingen, Joods en niet-Joods, waarmee tevens gezegd is dat hij het niet alleen deed. Er waren tevens 141 vrouwen (verpleegsters, huishoudelijke hulp, enz.) en andere personeelsleden bij betrokken. Opgepakt naar aanleiding van een door het verzet geplaatste zender. Geëxecuteerd 8 maart 1945 te Woeste Hoeve, als represaille in verband met een aanslag op SS-leider Rauter.

Graf 0209 van de begraafplaats op de westzijde van de Zuiderweg.

--**Roelof Veldman**. Geb. 11-2-1921. Getrouwd met Gerritdina Grevink. Hij woonde met haar op het adres Haagje 41 en sinds januari 1943 op Van Echtenstraat 89. Ze hadden samen twee kinderen, Albert geb. 1941 en Jan Willem geb. 1944. Hij ging op maandagmorgen 9 april naar de Wijsterseweg, met de bedoeling zich aan te sluiten bij de parachutisten. Hij hielp bij het ophalen van de containers uit de Boerveense plassen. Tussendoor kwam hij nog even thuis, trakteerde zijn jongere broertje op chocolade en liet zien hoeveel sigaretten hij wel niet thuis had gebracht. Hij moest weer terug, hij wilde de Fransen helpen, zei hij. Hij werd bij de groep van 6 partizanen geplaatst. Simon Schoon reconstrueerde direct na de oorlog wat er was gebeurd. Hij was er door zijn onderzoek van overtuigd dat dit inderdaad een groep strijders betrof: *“De aanwijzing van deze groep was vrij juist”*, schreef hij in zijn rapport. Transportarbeider. Geëxecuteerd te Spier.

Graf 0244 van de begraafplaats op de westzijde van de Zuiderweg.

--**Haijo Wubs**. Geb. 10 januari 1918 te Nieuwe Pekela. Opgepakt door de Duitsers naar aanleiding van de gevechten tussen Franse parachutisten en Duitsers aan de Wijsterseweg. Doodgebloed op 10 april 1945 te Eursinge, nadat hij was aangeschoten op een vluchtpoging. Haijo was administrateur en woonde op het adres Hoofdstraat 252. Haijo was verloofd met Lena Thijs.

Graf 0248 van de begraafplaats op de westzijde van de Zuiderweg.

--Arnoldus Roodhart Zandbergen. Geb. 10-7-1897, Blokzijl. Gehuwd met Beertje Volkers. Grote Kerkstraat 21. Stofleerder en meubelhandelaar. Schuilnamen: Roodhart en Z-Hoogeveen. In de meidagen van 1940 was hij bij de Luchtwacht van Hoogeveen. Hij werkte in de LO in Drenthe en de kop van Overijssel. Medeoprichter van de LO in Hoogeveen, van het District Hoogeveen van de LO (tevens Districts-leider) en van de Provinciale LO van Drenthe (tevens Provinciaal leider). Deed mee met het landelijk overleg binnen de LO. Toen hij moest onderduiken, na arrestaties in Hoorn, zat hij van 1 augustus 1943 tot 19 oktober 1943 ondergedoken in Leeuwarden. Hij werd opgepakt en maakte toen een moeilijke tijd door in een concentratiekamp. Als provinciaal LO-leider verantwoordelijk voor 5000-6000 onderduikers, waaronder dus ook alle Joodse onderduikers en de provinciale pilotenhulp. Hij heeft nooit een Yad Vashem-onderscheiding gehad.

Graf 3855 van de begraafplaats op de westzijde van de Zuiderweg.

--Geert Zomer, geb. 5-9-1898. Alteveer 99. Gehuwd met Anna Koenderdina Streuter. Landbouwer/veehouder. Hij gaf leiding aan de LO te Alteveer, in overleg en samenwerking met Hendrikus 'Rieks' zomer. Gereformeerd.

Graf 2213-2214 van de begraafplaats op de westzijde van de Zuiderweg.

GRAVEN OP DE OOSTZIJDE VAN DE ZUIDERWEG

--Marinus Willem Cornelis de Jonge, Jonkheer, geb. 16-5-1881. Directeur van de Drentse Kanaal Maatschappij. Hoofdstraat 1. Gehuwd met Jonkvrouwe Catharina Martha van Holthe tot Echten. Niet betrokken bij het georganiseerde verzet. Na dodelijke acties van het verzet door de NSB-leider van Hoogeveen op een lijstje gezet van op te pakken Hoogeveners. Geëxecuteerd in het Spaarbankbos op 1 augustus 1943, als represaille. Nadien was zijn weduwe gastvrouw van de leiding van de Drentse Binnenlandse Strijdkrachten, en daarmee wel actief in het verzet.

Graf 65A, gedeelte IV, van de begraafplaats op de oostzijde van de Zuiderweg.

--Kornelis Loijenga, geb. 2-12-1919, Sneek. Overleden 12 mei 1940 ten gevolge van schotwonden, in ziekenhuis Bethesda te Hoogeveen. Soldaat 1-9 Grens Bataljon. Naaste familie: H.Loyenga Rozenstraat 14 te Sneek. Hij was werkzaam bij de firma Gebroeders Zaman. Begraven te Hoogeveen. Aan zijn graf sprak ook ds. Van Nie uit Hoogeveen, als veldprediker verbonden aan de eenheid van Cornelis Loyenga. Dat was begin juli 1940, toen een gedenksteen werd geplaatst, betaald uit giften van de bevolking van Hoogeveen. *"Ingezetenen plaatsten dit ter nagedachtenis van hem, die zijn leven voor het Vaderland gaf"*, staat er op de steen.

Graf 2213-2214 van de begraafplaats op de westzijde van de Zuiderweg.

--Gooitzen 'Koo's' Warmels, geb. 4-4-1919, Hoofdstraat 244. Overleden aan buikvliesontsteking, ten gevolge van ernstige schotverwondingen, op 12 mei 1940, in de St. Ursula Kliniek te Wassenaar. Soldaat van het 2-5- Dep. Cav. Beroep: koopman.

Graf 401, gedeelte II van de begraafplaats op de oostzijde van de Zuiderweg.

--**Aldert Smit**, geb. 13-12-1916. Westerkerkstraat 22. Arbeider, werkzaam in een wasinrichting. Verplicht tewerkgesteld in Duitsland. Overleden 1 september 1944 te Wesermünde aan hersenvliesontsteking. Gereformeerd. Herbegraven in 1951 te Hoogeveen, op staatskosten, wat aantoonde dat zijn politieke houding goed was.
Graf 130, gedeelte II, van de begraafplaats op de oostzijde van de Zuiderweg.

--**Willem Gort**, geb. 17-8-1936, en **Hendrikje-Gort Steen**, geb. 8-8-1897. Het schippersgezin Gort uit Hoogeveen komt in de namiddag van zaterdag 5 december 1942 aan in Middenmeer, Noord-Holland. Ze varen op de 'Op Hoop van Zegen' en zijn geladen met suikerbieten. Aan boord zijn schipper Arend Gort, zijn vrouw Hendrikje Gort-Steen en vijf kinderen. De drie jongsten krijgen die avond van Sinterklaas elk een lei met griffels. Maandag 7 december varen ze af naar Halfweg, bij Haarlem, om te lossen. Tegen de middag komen ze bij Kolhorn, in de Wieringermeer. Daar moeten ze door de sluis. Er kunnen maar twee schepen tegelijk worden gesloten. Het is zover, ze kunnen 'verhalen', en ze gaan allemaal aan dek. Er zijn geallieerde vliegtuigen in de buurt. Het gezin is een gemakkelijke prooi. Moeder Gort (Hendrikje Gort-Steen) wordt in haar hoofd getroffen. Ze ligt dood op het achterdek. Haar zoontje Willem krijgt een diepe open wond in zijn bovenbeen. Hij wordt door burens op een matras gelegd. Hij roept om zijn moeder. Hij hoort nog dat die dood is. Dan wordt hij stil. Hij is kort daarop overleden door ernstig bloedverlies. De lichamen worden vervoerd naar Hoogeveen en daar ter aarde besteld op 10 december 1942. Bij ruiming van de algemene begraafplaats zijn hun stoffelijke resten herbegraven op een hoek van het grafveld, nu in gebruik voor nieuwere graven.

Op deze begraafplaats zijn ook enkele herdenkingsstenen, voor mensen die daar niet begraven zijn. **Albert Jan Rozeman** was de eerste leider van de lokale LO van Hoogeveen. De LO was de Landelijke Organisatie voor Hulp aan Onderduikers. Hij zette samen met **Arnold Zandbergen** een systeem op dat 1000-1200 onderduikers in de regio in leven kon houden, en dan hebben we het nog niet over de onderduikers die zichzelf wel konden redden. Hij werd opgepakt na een uit de hand gelopen aanslag op een politieman in Beilen, uitgevoerd door de KP-groep van Johannes Post. Bij zijn arrestatie werd ook zijn vader opgepakt. Vader stierf in een concentratiekamp, Albert Jan werd geëxecuteerd in de duinen, 6 juni 1944, samen met Hendrik Raak uit Hollandscheveld en Wiepke van der Zee uit Oosterhesselen, en anderen. Vader Steven en Albert Jan worden herdacht op de grafsteen van moeder Susanna Bols en zus Geesje Rozeman, koerierster. Een herdenkingsplaat is er ook voor chauffeur **Roelof Lubberts**. Hij was geen militair en geen burger, maar kwam op 10 mei 1940 onder militair bevel te staan. Hij werd gedood bij een beschieting op de kop van de Afsluitdijk. Zijn graf is in Meppel. Hij wordt al vele jaren herinnerd en geëerd op een van de zuilen voor de begraafplaats te Hoogeveen, op het militaire monument.

ONZE VERZETSLEIDERS

WONEND EN/OF WERKEND IN HET DISTRICT HOOGVEEN VAN LO E.A.

©Albert Metselaar, Hoogeveen 2024 albertmetselaar@home.nl

Leidend op landelijk- en provincie overstijgend niveau:

Albert van Aalderen, 'Alva'

Johannes Post, Nieuwlande. (Kortdurend)

Machiel Willem Rombout, 'Rob Kooijmans' (Opvolger Johannes Post)

Leidend op provinciaal niveau:

Arnoldus Roodhart Zandbergen, 'Roodhart'

Klaas Veldman, 'Klaas'

Johannes 'Jos' van Aalderen, 'Java'

Hemke van der Zwaag, 'Arie'

Leidend op het niveau van het District Hoogeveen:

Arnoldus Roodhart Zandbergen, 'Roodhart', Hoogeveen.

(Had de leiding in overleg met een groep plaatselijke leiders.)

PLAATSELIJKE LEIDERS BINNEN HET DISTRICT HOOGVEEN

Hoogeveen, we citeren Jan Nabers overzicht, namen, schuilnamen en taken:

"Tot september 1943:

Arnold Zandbergen (Roodhart) plaatselijk leider, mitsdien deze term voor die tijd reeds gebruikt kan worden.

Albert van Aalderen, (Alva). Onderduikers en Piloten.

Klaas de Raad (Kara). Gefusilleerd. (...) Contact buitenstreken en onderduikerszorg. Contact met de OD.

Johannes van Aalderen (Java). Opslagplaats bonnen en bescheiden. Lid OD (reserve officier). Pilotenzorg.

Albert Jan Rozeman (Aro). Financiën en onderduikers, contact gemeentestellingen.

Arie Plantinga (Arie). Medewerker en onderduikerszorg.

Gerrit Reinders. Medewerker.

Jan Naber (Nico). Contact distributiedienst, spionage, OD.

Janny Raak. Contact Distributiedienst, tevens buitenstreken.

September 1943 tot maart 1944:

Albert Jan Rozeman (Aro). Plaatselijk leider, gefusilleerd.

Johannes van Aalderen (Java, Jos). Contact OD, opslag bonnen en bescheiden, onderduikers, crossing en pilotenzorg.

Albert van Aalderen (Alva). Provinciaal contactman, piloten en onderduikers, contact Trouw.

Freek en Jan de Jonge. Trouw en medewerkers.

Jan Bork. Medewerker.

Arie Plantinga. Medewerker en onderduikers.

Albert Rozeman (Victor). KP'er voor de LO.

Jan Naber (Nico). KP'er voor de LO.

Janny Raak. Contact Distributiedienst. Koerierster LO en KP.

Henk van Oosten. Financiën.

Maart 1944 tot december 1944:

Freek de Jonge. Plaatselijk leider.

Jan de Jonge. Contact Trouw, berichtendienst Binnenlandse Strijdkrachten.

Jacob Strijker. Medewerker, falsificatie, Binnenlandse Strijdkrachten.

Hendrik Lip. Medewerker, Binnenlandse Strijdkrachten, opslag bonnen, enz.

Bertus Hindriksen. Koerier. (Men kende hem als Bertus Hendriksen.)

Klaas Veldman. Provinciaal vertegenwoordiger. Later Inter Provinciaal Verbindingsman.

Rest **Hendrik van Oosten.** Aanvankelijk plaatselijk leider, daarna ondergedoken.

December 1944 tot april 1945 (bevrijding):

Jacob Strijker. Plaatselijk leider.

Hendrik Lip. Opslag bonnen en bescheiden.

Wiendelt de Lange. Nationaal Steun Fonds."

(Bron: NIOD 251a 58.)

SDAP-lijn Hoogeveen:

Hendrik Kroesen

Alteveer/Kerkenveld:

Geert Zomer

Hendrikus 'Rieks' Zomer, 'Rieks'. Ook KP

Zuidwolde:

Peter Bos

Echten:

Wietse Knol

Ruinen:

Hendrik Doldersum.

Pesse:

Lambert Daling

Noordscheschut/Nieuweroord e.o.

Bernardus van der Meulen (Gereformeerde bevolking)

Jan Renema (Hervormde bevolking)

Klaas Blokzijl (SDAP-lijn buitengebieden)

Bouwe Zijlstra (Eigen lijn, tevens bonnendepot voor Arnold Douwes)

Nieuwlande/Geesbrug:

Johannes Post

Arnold Douwes

Max Léons, 'Nico'

Ds.Rikkert Hoogkamp

Hollandscheveld:
Ds. Willem Volger
Jacobus Wiegman

Elim:

Ds. Rikkert Hoogkamp (Gereformeerde gelovigen, LO)
Ds. Jan Cornelis van Eizenga (Contact binnen een Hervormde lijn)
Albert Otten (Gemeente des Heeren, eigen lijn, door hele gemeente)

Moscou:

Pieter Jan Pennings

Pilotenhulp, onderduikerslijn voor vliegeniers binnen de LO:

Albert van Aalderen, 'Alva', Hoogeveen.
Johannes 'Jos' van Aalderen, 'Java', Hoogeveen.

Rooms Katholiek Hoogeveen e.o.

Ludovicus Cornelius Dommershijsen (Priester, Klooster, landelijk contact)
Johannes L. Aardenburg (Conservenfabriek, voedsel e.d.)
Theodorus Jacobus Carper (Marechaussee, contact bevolking)

KP-LEIDERS

KP-Nieuwlande-Geesbrug:

Johannes Post (KP bestond kortdurend, Johannes vaak niet uitvoerend)
Hemke van der Zwaag, 'Arie' (van Geesbrug, uitvoerend en opvolger Johannes.)

KP-Hoogeveen:

Jan Naber
Albert Rozeman

KP-'RIEKS':

Hendrikus 'Rieks' Zomer, 'Rieks'
Jan Leijssenaar